

DET KONGELIGE
HELSEDEPARTEMENT

Mottatt HV RHF

22 SEPT 2003

Helse Vest RHF
Postboks 303 Forus
4066 STAVANGER

Deres ref

Vår ref
03/01941

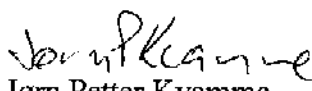
Dato
17.09.2003

Søksmål mot Hordaland fylkeskommune fra Haraldsplass m.fl.

Til orientering oversendes to brev fra departementet i forbindelse med nevnte søksmål.

Med hilsen

Ottar Østnes e.f.
direktør

Jørn Petter Kvamme
rådgiver

DET KONGELIGE
HELSEDEPARTEMENT

KOP1

Haraldsplass Diakonale Sykehus
Uliksdalen 8
5009 BERGEN

Deres ref

Vår ref
03/01941 ELA/Jpk

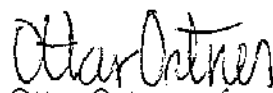
Dato
1.09.2003

Deres søksmål mot Hordaland fylkeskommune

Det vises til deres brev av 28. mai 2003 hvor det gis uttrykk for behov for oppklarende samtaler med departementet for å få belyst rekkevidden av statlig overtagelse av spesialisthelsetjenesten i forhold til det pågående søksmålet mot Hordaland fylkeskommune.

Helsedepartementet finner det ikke riktig å inngå i drøftelser om materielle spørsmål med partene på den ene siden i et pågående søksmål. Det vises til den generelle informasjon som er gitt i vårt brev av 15. mai 2003.

Med hilsen

Ottar Ostnes e.f.
direktør

Jørn Petter Kvamme
rådgiver

DET KONGELIGE HELSEDEPARTEMENT

Dag Steinfeldt
Wikborg Rein & CO
Postboks 1233 Sentrum
5811 BERGEN

Deres ref

Vår ref
03/01941

Dato
15.05.2003

Søksmål mot Hordaland fylkeskommune

Det vises til Deres brev til Helsedepartementet av 24. april 2003 og brev til Kommunal- og regionaldepartementet av samme dag vedrørende dine klienters søksmål mot Hordaland fylkeskommune og betydningen av statlig overtagelse av spesialisthelsetjenesten. Helsedepartementet svarer på vegne av begge departementene.

Sektoransvaret for spesialisthelsetjenesten ble som kjent overført fra fylkeskommunen til staten 1. januar 2002. Reformen som gjerne omtales som sykehusreformen hadde to hovedelementer:

1. *Overføring av sektoransvaret for spesialisthelsetjenesten fra fylkeskommunene til staten.*

Dette er formelt gjennomført ved endringer i lov 24. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten (spesialisthelsetjenesteloven) § 2-1. Som det fremgår av bestemmelsen er det staten som fra 1. januar 2002 er pålagt det overordnede ansvaret for at befolkningen gis nødvendig spesialisthelsetjenester. De regionale helseforetakene er gitt ansvaret for å sørge for, herunder finansiere, et tilbud av spesialisthelsetjenester til befolkningen i helseregionen, jf. spesialisthelsetjenesteloven § 2-1a. Som et ledd i overføringen av sektoransvaret, har regionale helseforetak i medhold av helseforetaksloven § 52 nr. 6 overtatt fra fylkeskommunene alle formuesposisjoner, herunder alle rettigheter og plikter som var knyttet til offentlige virksomheter innen spesialisthelsetjenesten.

2. *Organisering av statens eierskap til spesialisthelsetjenesten i en foretaksmodell.*

Organiseringen av det statlige eierskapet er regulert i helseforetaksloven, og innebærer at virksomhetene har blitt organisert som egne rettssubjekter. Det er opprettet to foretaksformer; regionale helseforetak og helseforetak. De regionale helseforetakene bærer "sørge for-ansvaret". Dette innebærer at det fra 1. januar 2002 er de regionale

helseforetakene som har ansvaret for å planlegge og organisere spesialisthelsetjenesten slik at befolkningen får et best mulig helsetilbud ut fra de ressursmessige, rettslige og faktiske rammebetingelsene som foreligger. Det er bestemt i loven at de regionale helseforetakene må organisere all sin utøvende virksomhet som helseforetak. Helseforetakene kan således karakteriseres som de konkrete tjenesteprodusentene innenfor den offentlige spesialisthelsetjenesten.

Det er klart at en sykehusreformen, som innebærer en rekke virksomhetsoverdragelser og omorganisering av ansvaret for en omfattende sektor av stor betydning for velferdsstaten, vil ha betydning for rettighets- og pliktforhold. I det følgende vil orienteres om noen sider av denne reformen som kan ha betydning for det aktuelle søksmålet. Det presiseres at det ikke dermed tas stilling noen av de konkrete rettsspørsmålene som det aktuelle søksmålet reiser.

Om de regionale helseforetakenes overtagelse av formuesposisjoner fra fylkeskommunene

Fra samme tid som de regionale helseforetakene overtok plikten til å sørge for et tilbud av spesialisthelsetjenester til befolkningen, overtok de ved virksomhetsoverdragelse fylkeskommunenes aktiva og passiva knyttet til spesialisthelsetjenesten. Dette følger av helseforetaksloven § 52 nr. 6 første ledd som sier

" Fra og med ikraftsettingen av denne loven har staten ved regionale helseforetak, rett og plikt til å overta alle formuesposisjoner som er knyttet til offentlige virksomheter innen spesialisthelsetjenestene somatisk helsevern, psykisk helsevern, rehabiliterings- og habiliteringstjenester, medisinsk nødmeldetjeneste og ambulansetjenester. Videre overtar staten alle formuesposisjoner som er knyttet til virksomhetene offentlige sykehusapotek og alle formuesposisjoner som er knyttet til offentlige tiltak for rusmiddelmissbrukere og som er organisert etter spesialisthelsetjenesteloven. Staten ved regionale helseforetak overtar alle fylkeskommunalt eide formuesposisjoner som er knyttet til universitets- og høgskolefunksjoner. Overtakelsen skal omfatte alle rettigheter og plikter som er knyttet til virksomhetene. Lov 6. april 1984 nr. 17 om vederlag ved oreigning av fast eiendom, får ikke anvendelse på overtakelsen. "

Den enkelte fylkeskommunes rettslige posisjon til produksjonsapparatet pr. 1. januar 2002 er avgjørende for omfanget av statens overtagelse. Overtakelsen er formulert som en virksomhetsovertagelsen, men den omfatter også rettigheter og plikter som er nærmere knyttet til overtagelsen av "sørge- for" ansvaret enn den enkelte tjenesteproduserende virksomhet. Denne framgår klart av Ot. prp. nr. 66 (200-2002) side 97 hvor det uttales:

"Dersom fylkeskommunen har inngått avtale om at tredjemann skal levere/ylte helsetjeneste, mener departementet at det er nødvendig av hensyn til pasientene at staten får rett og plikt til å tre inn i en slik avtale. Tjenesteyter kan være et privat sykehus eller helseinstitusjon, en organisasjon eller en avtalespesialist."

Staten trådte inn i samtlige av fylkeskommunens rettighets- og pliktposisjoner slik de var ved lovens ikrafttredelse. Dette innebærer på den ene siden at forpliktelser fylkeskommunen ikke har endelig oppfylt ved lovens ikrafttredelse må oppfylles av staten. På den annen side har staten ved regionalt helseforetak overtatt fylkeskommunens rett til å motta oppfyllelse i de rettsforhold som omfattes av overtakelsen.

Om overtagelsens betydning for tredjemann

Forholdet til tredjemenn er regulert i helseforetaksloven § 52 nr. 7 som lyder:

"Dersom det i forbindelse med overføring til staten av rettigheter og plikter, som nevnt i nr. 6 første ledd, overføres gjeld eller andre forpliktelser knyttet til virksomhetene, er det frigjørende for fylkeskommunen og kommunen.

Kreditor og andre rettighetshavere kan ikke motsette seg overføringen eller gjøre gjeldende at den utgjør en bortfallsgrunn for rettsforholdet."

Det framgår altså at overføringen er frigjørende for fylkeskommunene. Tredjemenn kan ikke motsette seg overføringen.

Om helseforetak og regionale helseforetaks rettssubjektivitet

Helseforetak og regionale helseforetak er selvstendige rettssubjekter med partsstilling overfor domstolene. Dette følger av helseforetaksloven § 6 som lyder:

"Foretaket har selv rettigheter og plikter, er part i avtaler med private og offentlige myndigheter og har partsstilling overfor domstoler og andre myndigheter."

Denne bestemmelsen regulerer helseforetakenes rettssubjektivitet og legger det rettslige grunnlaget for at de er egne rettssubjekter. Når loven sier at "foretakene har selv ... partsstilling" innebærer det at foretakene alene har denne posisjonen. Andre rettssubjekter, inkludert staten som eier av regionale helseforetak og regionale helseforetak som eier av helseforetak, kan ikke overta eller tre inn i denne stillingen. Dette er altså til hinder for at søksmål knyttet til foretakenes forpliktelser rettes mot andre rettssubjekter.

Om statens ansvar for foretakenes forpliktelser

Foretakene har ansvar for egen økonomi. Det er likevel slik at eier hefter for forfalt og ikke dekket gjeld. Dette følger av helseforetaksloven § 7 som lyder:

"Eier hefter ubegrenset for foretakets forpliktelser.

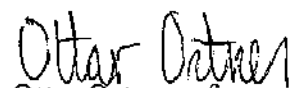
En fordringshaver må først gjøre krav gjeldende mot foretaket. En fordringshaver som har krevd foretaket for klar og forfalt gjeld som ikke er betryggende sikret, kan gjøre kravet gjeldende mot eieren. For å gjøre kravet gjeldende mot eieren må fordringshaveren tidligst fire uker etter første påkrav sende ytterligere et påkrav til den opprinnelige skyldneren med betalingsfrist på minst fire uker, og betaling må ikke være mottatt innen utløpet av fristen."

Det fremgår av bestemmelsens annet ledd at eier kan kreves for foretakets forpliktelser bare når prosedyren anvist i bestemmelsen er fulgt. Det vil si at staten blir ansvarlig for det regionale helseforetakets forpliktelser først når denne prosedyren er fulgt uten at kreditor har fått dekning for sitt krav. Når kravet retter seg mot et helseforetak, må krav rettes mot det regionale helseforetaket etter denne prosedyren før kravet kan rettes mot staten.

Avslutningsvis skal det bemerkes at dersom de krav Deres klienter hevder å ha mot Hordaland fylkeskommune eksisterte 1. januar 2002, er de overført til regionalt helseforetak i henhold til helseforetaksloven § 52 nr. 6 forutsatt at de var knyttet til offentlig virksomhet

innen spesialisthelsetjenesten. De rettighets og pliktposisjoner som ble overtatt fra Hordaland fylkeskommune tilkommer nå Helse Vest RHF.

Med hilsen

Ottar Østnes e.f.
direktør

Jørn Petter Kvamme
rådgiver